

Lunds Universitet
Medie- och kommunikationsvetenskap
MKVA 21:4
B-uppsats -7,5 poäng
HT 2009

POLISER I FILM

- **En studie av hur polisyrket gestaltas i film genom några filmkaraktärernas uppbyggnad**

Handledare:

-

Examinator:
Tobias Linné

Författare:

Ann-Christin Jarlung
500908-4046

ABSTRACT

Kurs	MKVA 21:4 B-uppsats 7,5 poäng
Författare	Ann-Christin Jarlung
Handledare	-
Examinator	Tobias Linné
Uppsats titel:	Poliser i film - En studie av hur polisyrket presenterades genom några filmkaraktärernas uppbyggnad
Nyckelord	Polis, filmroll, stereotyper, arbetssätt, identitet, Beck, Wallander
Syfte:	Uppsatsens syfte var att utröna om att mottagaren av polisfilm påverkades av den bild av polisen som presenterade i filmernas poliskaraktärer och om att detta bidrog till konstruerandet av en viss uppfattning om polisen.
Teori:	Utgångspunkterna var den representation som förekommit och vilka ideologier som fanns att se. Reflektioner kring diskurs, roller och rörliga bilder. Undersökning om organisationsuppbyggnad och myter påverkade presentationen av polisrollen.
Metod:	Granskning av hur filmernas polisroller speglades och spelades. Reflektivt resonerande och observationer med stöd av teorier. En genomgång av filmerna och notering av hur polisroller speglades i ett urval med scener. Även en jämförelse med forskning kring verklighetens polis.
Slutsats	Varje individ bar med sig en bild av polisyrket. Denna uppfattning kunde styrkas eller förändras genom vårt medieutbud. I detta stora brus fanns också filmernas inverkan på individen. Polisens roll i de utvalda filmerna representerades delvis genom de personliga relationerna mellan karaktärerna och burits vidare hos vissa individer som en sanning. Det berodde också på den enskilde utövaren av polisyrket med egna referensramar och egna upplevelser och erfarenheter som skapade tolkningarna av polisyrket. Mottagaren skulle kunna bli påverkad då han/hon inte hade insyn i hur verklighetens polis arbetade och då kunna bygga på sin bild av polisen med hjälp av den insyn som visats i de utvalda filmerna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	SIDNUMMER
1. INLEDNING	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Tidigare forskning	7
1.3 Problemformulering	9
1.4 Frågeställningar och syfte	10
2 TEORI	10
2.1 Representation	11
2.2 Semiotik	12
2.3 Diskurs	12
2.4 Organisation och samhälle	14
2.5 Rörliga bilder	15
2.6 Rollfunktioner	15
2.7 Sociohistorisk koppling	16
2.8 Myter	16
3 METOD	17
3.1 Förförståelse	17
3.2 Urval	18
3.3 Tillvägagångssätt	18
4 ANALYS	19
4.1 Polisstil och samhälle	19
4.2 Reflektioner kring filmernas färgskala och musik	21
4.3 Klädsel och poliskaraktärer	22
4.4 Övriga representationer	24
4.5 Användning av myter	26
5 SLUTDISKUSSION	28
6 KÄLLFÖRTECKNING	
6.1 Tryckta källor	31

6.2 Elektroniska källor	32
6.3 Film	32

7 BILAGA

7.1 Sammanfattning av filmen I Guds Namn	33
7.2 Sammanfattning av filmen Hemligheten	35
7.3 Polisens organisationsschema	37

1. INLEDNING

När vi hade föreläsningar om Strategisk Kommunikation och filmers språk i Medie- och Populärkultur började funderingar kring hur presentationer av ett samhällsfenomen kan ge verklighetsbilder som är mer eller mindre sanna. I filmer finner man både små och stora eller offentliga och privata organisationer som representeras på ett visst sätt. I media skildras åtskilliga uppfattningar om hur polisarbetet skall eller bör ske. Påverkas vi av hur polisarbete presenteras och ges vi en uppfattning om polisyrket som kanske inte stämmer med verklighetens. I filmens populära genre ”polisfilm” presenteras olika uppfattningar av detta yrke. Vi får alla åsikter om yrket och kanske en del av dessa är hämtade från den presentation som filmernas värld ger. Därför väljer jag att utifrån ett textfokuserat perspektiv försöka granska två polisfilmer som är inspelade i vår samtid och där händelserna utspelar sig i Sverige: i en storstad Stockholm och i en småstad Ystad.

1.1 Bakgrund för mitt arbete

I Folkhemmets Skuggbilder får jag veta att det var efter andra världskriget som polisfilmer kom att vara ett mer framträdande inslag i den internationella kriminalfilmen. Man har helt enkelt kopplat de växande inslagen till det byråkratiserade samhälle där olika polishjältar blir kuggar i samhällslivet. Polishjältarnas yrkesroll bygger då på känslomässig distans och arbetsrutiner som styrs av formella regelverk och denna genre etablerar sig i Sverige efter bildandet av Rikspolisstyrelsen år 1964. Rikspolisstyrelsen var ett av alla de statliga verk som bildades med den för dåtidens anda med hårdare centralstyrning. I Sverige har polisfilmerna varit knutna till ett tjänstemannaideal som utövats av nitiska hjältar med hög kapacitet till ett slitsamt övertidsarbete och få belöningar förutom deras yrkesstolthet. I vår tid speglar polisfilm ofta en konflikt mellan polishjältarnas formella yrkesroll och deras privata tankar över vad kriminalfallen säger om vårt samhälle. Författaren till tidigare nämnda bok menar också att idag kan man urskönja att det skett en förskjutning i den svenska polisfilmen från de sociala perspektiven mot personliga perspektiv.

Polisen har under alla år som gått sedan organisationen utvecklades till Polismyndigheter under Rikspolisstyrelsen och genom förstatligandet 1964 noga granskats. Polisens organisation består av den centrala Rikspolisstyrelsen, Statens kriminaltekniska laboratorium och 21 polismyndigheter. Denna organisation styrs under justitiedepartementet. Dessa 21 polismyndigheter är i princip länsbundet och varje polismyndighet ansvarar för verksamheten i området. Chef för polismyndigheten i länet är en länspolismästare. Rent organisatoriskt är

polisen uppbyggd enligt ett hierarkiskt mönster (Bilaga 1). Polisen styrs i mångt och mycket utifrån yttre faktorer som lagar och förordningar och hur mycket pengar polisen får i statsbudgeten. Samtidigt får polisen varje år ett regleringsbrev från regeringen där denna talar om vilka mål och direktiv för polisverksamheten under det kommande året (Elektronisk 1). Dessa beslut genomförs via bearbetning hos Rikspolisstyrelsen och förs sedan ut genom olika typer av direktiv och instruktioner till de övriga polismyndigheterna. Många gånger har också polisen fått publicitet kring sina arbetsmetoder som inte har kunnat förklaras från organisationens sida på grund av olika typer av etiska hänsyn, lagstiftningar och sekretessbestämmelser. Således har en bild av polisens arbete skapats mycket utifrån vad media skrivit och sagt samt genom presentationer ifrån tv-serier och filmer. Jag väljer att granska hur polisrollen tolkats i två olika filmer som båda ingår i två fristående serier och som har blivit inspelade under senare år. Filmerna har nått stor spridning både genom medierna och därmed också stor genomslagskraft.

Ur medie- och kommunikationssynpunkt vill polisen nå ut till både anställda och omvärlden med sitt speciella arbetsområde som presenteras nedan. Polisen vill med denna information visa ett ödmjukt och humant förhållningssätt gentemot oss alla. De följande styckena är så som det ideologiska tänkandet i polisarbetets värld presenteras och kallas idag värdegrund. Det har formulerats genom följande meningar hämtade från polisens hemsida: Polisens uppdrag är att öka tryggheten och minska brottsligheten. Vi genomför vårt uppdrag professionellt och skapar förtroende genom att vara:

Engagerade – med ansvar och respekt. Vi tar ansvar för vår uppgift och värnar om allas lika värde.

Effektiva – för resultat och utveckling. Vi är fokuserade på resultat, samarbete och ständig utveckling

Tillgängliga – för allmänheten och för varandra. Vi är hjälpsamma, flexibla och stödjande (Elektronisk 2).

När det kommer till ideologi i forskningen finns ett ideologiskt tänkande i presentationen av polisens uppgifter. ”I polisens uppgifter som består av att skilja ut klandervärd beteende från det godtagbara, och att skilja ut individer som bryter den sociala ordningen från majoriteten av laglydiga samhällsmedlemmar. I denna process ingår polisens makt att ingripa, att frihetsberöva och att använda våld. Polisrollen medger alltså undantag från de inskränkningar som gemene man i samhället förväntas hålla sig inom. Polisens maktutövning måste självklart

ligga inom lagens gränser, men det handlingsutrymme som alltid finns, och som baseras på den enskilda tjänstemannens bedömningar, medger att den personliga tolkningen av samhällsmandatet kan vara stort” (Christianson & Granhag 2004, s. 59).

I praktiken kan det ideologiska tänkande upplevas enligt det som beskrivs i boken Sveriges Likas Lag där polismannen berättar om hur han i början av sin arbetsperiod som polis uppfattade den rådande ideologin som tuff, oförsonlig, militärisk disciplinistiskt och motståndskraftig mot bland annat kvinnliga poliser – och som sedan långsamt ändrades mot ett inställningssätt som nästan var det motsatta. Denna tidigare ideologi var vad han menar den som eftersträvades i vissa delar av polisen i storstadsområdet. Polismannen som skrivit boken menar i slutdelen av denna att han långsamt väcks till insikt om att polisens främsta vapen inte är tjänstepistolen utan handen. Med detta menar han att man skall visa respekt mot alla, skaka hand och behandla alla lika. Han propagerar för att beröring är en av de bästa brottsförebyggande arbetsmetoderna. Något som han under sin tid som polisman i aktiv tjänst fick behålla för sig själv (Lundh, M 2006, s.50).

1.2 Tidigare forskning

En forskningsrapport som behandlar just polisfilms påverkan genom den spegling av rollkaraktärerna som visas är Rolf Granérs bok ”Patrullerande polisens yrkeskultur” som jag i vissa delar använt mig av vid jämförelser där han poängterar hur brett och påverkbart polisarbetet är. De är inte bara den enskilda människans upplevelser genom livet som formar yrkesrollen utan även över var i organisationen som han/hon arbetar och påverkas i grupp dynamiken. Polisrollen utövas enligt författaren också olika beroende på hur många år man varit anställd vid polisen.

Genom den kulturanalytiska genrestudie av svensk kriminalfiktions i film och tv som heter Folkhemmets Skuggbilder av Daniel Brodén kommer man i kontakt med hur utvecklingen av polisfilm skett. Förgreningen går utifrån både polisorganisationens förstatligande på mitten av 1960-talet till en mer militäriskt uppbyggd organisation och kriminalfilmens utveckling mot en rårare bild av våld då censuren förändrades och ett skapande mot polisfilm. Här finner man att efter andra världskriget blev polisgenren mera framträdande i framför allt internationell kriminalfiktions. Brodén menar att i detta byråkratiserade samhälle blir polishjältar viktiga kuggar och när poliserna utövar sitt yrke bygger detta på en känslomässig distans till och arbetsrutiner som styrs av formella regler. Utvecklingen gick mot en hårdare centralstyrning

och i detta skapades en tjänstemannavärld och polisorganisation som framträdde med tydlighet i Maj Sjöwalls och Per Wahlöös böcker. Dessa byggde på den typ av amerikanska böcker om polisen Carella i Ed McBains polisromaner som de översatte till svenska. Dessa författare skapade nitiska svenska hjältefigurer med hög kapacitet till slitsamt övertidsarbete och få belöningar utöver yrkesstoltheten. Man berättade i sina böcker om ett utbrett samhällsvåld med brutala mord och grov yrkeskriminalitet i ett alltmer radikaliserat och politiskt klimat. I början av filmatiseringarna av deras böcker var också gestaltningen av samhällsproblemen utifrån det försvinnande folkhemmet som Sverige tidigare sade sig leva i. Brodén fortsätter med att nämna att denna tidigare samhällskritik har förändrats över tid och idag speglar filmerna om Beck en förskjutning från sociala perspektiv mot mera personliga perspektiv och själva spänningsupplevelsen värdesätts starkare idag. Man tar fram vad som idag även skulle kunna slå på en europeisk marknad. Man filmar i en dämpad färgskala och berättelsen går fram i ett rappt tempo. I samma bok går det att läsa att i Beckfilmen "I Guds namn" tar man ett grepp om filmen och skildrar djävulsk ondska, extrema brott och ett samhälle i förfall och allt detta i ett uppskruvat tempo. Beck som hjälte förklaras i följande mening "I en mörk tid där han ställs mot seriemördare, pedofiler och databrottslighet. Det är en smältdegel av arbetslöshet, rasism och alienation. I den här världen skall Becks sociala patos och plikt känsla återigen sättas på svåra prov." ((Brodén, D 2008, s. 212).

Författaren Brodén beskriver också att under 1990-talet utvecklades en annan typ av samtidskritisk belysning där just Henning Mankells hjälte fick en viktig roll. Henning Mankell är precis som Sjöwall och Wahlöö vänsterpolitiskt engagerade och alla använde just denna genre till att förmedla politiska idéer om tillståndet i Sverige. Just filmatiseringen av Hemligheten är uppbyggd av snabba och växlande scener och mycket skuggspel som bär upp stämningen. Wallander framställs med sin melankoli och nostalgi som skapar en slags déjà – han vill hålla fast vid något som redan har gått förlorat i samhället. Han verkar inte riktigt förstå sin samtid och han blir lite av en passiv åskådare med begränsade möjligheter att påverka vad som sker. Vidare chockeras han av de svåra brott som händer och de är egentligen symptom på mera svårgripbara missförhållanden i samhället. Kurt Wallanders polisgestalt visar mycket av en personlig känslökris i en mörk samhällsbild. Enligt Brodén har Wallander svårt att orientera sig med sina stelbenta värderingar och då försöker Linda skipa rättvisa med en annan medvetenhet om tidens känslomässiga grumligheter och hon inser snabbt att Stefans agerande beror på det trauma han upplevt av sexuellt övergrepp när han var

liten. Man har med andra ord olika sanningar i filmen över händelser i en tid där det inte finns enkla svar (Brodén, D 2008, s. 229).

1.3 Problemformulering

I detta arbete kommer jag att titta på hur yrket visas i film och då genom representation av två filmer. . Jag är nyfiken på hur polisrollen gestaltas i en modern svensk polisfilm. Det är tolkning av polisycket genom skådespelarnas karaktärer och vilka faktorer det är som skapar tolkningar hos mottagaren. I detta ingår också polisorganisations presentation av sig själva genom sitt värdegrundsarbete och försök att se dessa speglas i filmernas poliskaraktärer. Hos Heide möter jag att ”Speciellt kan detta ske då filmer visar världar som vi inte själva har insyn i utan bygger våra antaganden på medieutbudet (Heide, M 2005, s.135). Vid studier av S. Lindgren (2005, s 14) framställs representationsbegreppet, den textuella analysen och sociohistoriska analysen. Här noterar jag att upplevelsen av en text är inte bara bokstäver utan en rad olika yttringar – ljud, bilder, saker med flera – som är betydelsebärande och som också skall läsas av. Representationsbegreppet beskrivs som hur en given företeelse tillskrivs mening genom de ord som används om den, de historier som berättas om den och genom de sätt på vilka den klassificeras, begreppliggörs och värderas (Gripsrud, J 1999, s. 30). När det gäller den sociohistoriska analysen framställs den delvis spontant ur betraktarens uppfattning enligt Gripsrud. Denne forskare menar att det sociologiskt medvetna ögat eller vilket annat socialiserat öga som betraktar en film gör nästan omedelbart reflektioner kring den narrativa strukturen, användandet av metaforer och konstruktionen av kön. Han menar även att detta sker spontant i våra huvuden och att sådana reflexmässiga ”analyser” är inte av ondo, utan snarare en följd av den kulturella kompetensen (Gripsrud, J 1999, s 156).

I polisycket var det tidigare endast män som antagits till poliser och först 1957 anställdes den första kvinnan som polis. Idag är ungefär var fjärde polis kvinna. Det kan vara intressant att se hur den kvinnliga polisen visas i aktuella filmer. I detta fall är det ytterligare värt att nämna en grundtanke som finns inom feministiska mediastudier att när det gäller film men även när det kan gälla populärkulturell text för övrigt är också att alla representationer vi möter är instrument för den manliga blicken. Med andra ord skapas bilder av kvinnor utifrån den manliga betraktarens synvinkel (Lindgren, S 2005, s. 180).

1.4 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur filmernas poliskaraktärens tolkningar av polisarbetet ger mottagaren en bild av hur polisens arbete utförs i vårt verkliga samhälle. Detta syfte undersöks genom följande frågeställningar som är samma för båda filmerna:

- Kan filmens rollpresentationer av polisyrket ge en bild som är kan uppfattas med hur detta arbete bedrivs i praktiken? Det är gestaltningen som jag intresserar mig för.
- Vilka verktyg används för att bygga upp en viss uppfattning i rollkaraktärerna?
- Finns i filmen ett tydligt visat genusperspektiv och hur kan det påverka mottagarens tolkning av polisen?
- Finns det en tendens att översätta den bild mottagaren får av polisen i filmen med den bild mottagaren har av den verkliga polisens arbete?
- Filmerna speglar på ett realistiskt sätt vårt samhälle och i detta blandas kriminalitet och polisverksamhet. Kan då detta fenomen få mottagaren att lätt fylla i saknade bilder av hur polisens arbete fungerar i verkligheten? Denna inblick i polisens organisation och verkliga arbetsmetoder saknar de flesta mottagare.

Ur ett medie- och kommunikationsperspektiv tror jag mig se hur tolkningar vävs samman mellan en mottagares erfarenhet och kunskap av vårt samhälle och den fiktiva bild av polisarbete som filmerna visar. Denna bild är då – i det här fallet - påverkat av filmkaraktärernas sätt att tolka polisarbete.

2 TEORI

I detta avsnitt kommer jag att presentera den litteratur jag använt mig av. Jag skall också presentera de olika representationer som nämns i litteraturen och som jag senare kommer att använda mig av i mitt analysarbete. I min teori hoppas jag finna belägg för att filmerna har möjligheter att förstärka stereotyper och därför är det viktigt med hur mottagaren tolkar scener och karaktärerna. Filmerna ser jag ur ett mottagarperspektiv.

Förutom utvald studielitteratur och litteratur om polisyrket så har jag valt att även inkludera boken Sveriges Likas Lag som en form av praktisk litteratur för att få en inblick i polisens vardag.

2.1 Representation

Inom forskningsfältet representation beskrivs organisationer som sociala system som existerar och fortlever på grund av en gemensam kultur. När medlemmarna interagerar och återskapar utvecklar de organisationen (Heide & Johansson & Simonsson 2005, s.18). Olika typer av texter, ljud och bilder representerar i många fall någonting helt annat än sig själva. Man kan säga att representation är en typ av konstruktion av det som framställts och speglar inte alltid en objektiv och många gånger hel bild av skeende (Gripsrud, J 1999, s. 25).

Stuart Hall har tidigare granskat representationer genom att de betecknar något genom att inte ha någon tydlig innebörd i sig själva utan istället framstår som redskap och därigenom förstärker en tolkning. Stuart Hall (Lindgren, S 2005, s.30) lyfter tanken vidare genom att mena att de medel som används i tal, musik, kroppsspråk, kläder med flera verktyg konstruerar mening och överför den. De betecknar genom att de inte har någon tydlig innebörd i sig själva utan att de är redskap som bär mening och fungerar som symboler. Då ges analysen av denna kulturyttring inte i första hand om vad den betyder utan hur den betyder. Detta hur handlar om det som Hall kallar representation när en given företeelse tillskrivs mening genom de ord som används om den, de historier som berättas om den och genom de sätt på vilka den klassificeras och värderas. Jag tar till mig Stuart Halls kapitel "The work of representation" där han beskriver den semiotiska processen i produktionen av mening genom språket. Jag ser på samma sätt som han gör att vilket litet ljud, ord, situation eller objekt som fungerar som ett tecken och är organiserat med andra tecken i ett system som gör det möjligt att bära fram eller skapa mening är "ett språk" (Hall, S 2007, s 13) och jag följer hans teori om att tillhöra en kultur är att höra till samma lingvistiska universum, att veta hur meningar och idéer kan bli ett uttryck för eller uttrycka världen. Att dela dessa värderingar är att se världen utifrån samma kartbild och sinnesbild och förstå det genom samma språkliga system (Hall, S 2007, s. 32).

Inom ett samhälle eller en kultur byggs en vardagskunskap upp och blir allmänt vedertagen. Den sprids och återges enligt principer för objekt och förankring. Helt enkelt är sociala representationer kulturens överenskommelse om vad som utgör den sociala verklighet som

våra vardagskunskaper - eller till och med vårt ”sunda förnuft” beskriver. (Hinton ,P 2003, s.150). Författaren menar att genom objekt konkretiseras abstrakta idéer för att sedan bli betraktade som en objektiv verklighet och genom förankringen klassificeras och namnges det obekanta i termer av det som redan är känt.

Simon Lindgren visar också i sin bok Populärkultur att i de flesta sammanhang i populärkulturella texter är alla representationer som visas här är ett typiskt uttryck för könsrollstänkande och är tydligt sett ur manlig blick som han kallar ”the male gaze”. (Lindgren, S 2005, s. 180). Rolf Granér i sin bok menar att det är tydligt att där manliga poliser skulle vara beredda att ta till fysiska maktmedel blir istället ett arbetssätt tillsammans med kvinnor mer psykiska och fler försök att lösa situationer praktiskt via förhandling och övertalning sker. Han menar även att kvinnliga polisers mjukare förhållningssätt förändrat manliga polisiära attityder så att när en manlig polis åker med en kvinnlig så lägger även han sig på en mjukare nivå (Granér, R 2004, s. 85).

2.2 Semiotik

Forskaren John Fiske menar att det centrala i detta sätt att se tecknet som presenteras. Han delar in detta synsätt i tre huvudgrupper som är själva tecknet, koderna eller systemet där olika tecken är organiserade och den kultur som koderna och tecknen arbetar i. Enligt honom kan detta studeras enligt följande: Tecknet studeras i de olika variationer och sätt som de förmedlar betydelse och hur de står i relationer till de personer som använder dem. Tecken är något som konstruerats av människan själv och kan endast förstås i termer av hur vi använder dessa. Betydelsefullt är också hur tecknen organiseras i de koder och system som uppfattas. Här noterar man hur en mängd koder har utvecklats för att möta samhällets och kulturella krav eller för att utnyttja olika typer av kommunikationskanaler som finns tillgängliga för överföring. Slutligen betonar han vikten av den kultur inom vilken koder och tecken arbetar för den är i sin tur beroende av användningar av just tecken och koder för sin egen existens och form (Fiske, J 2001, s. 61).

2.3 Diskurs

När det gäller användandet av diskurs genom samtal och användandet av språkbruket bör nämnas Stuart Halls mening att medlemmar ur samma kultur måste dela samma ideal, uppfattningar, funderingar och idéer om världsbilden och ur detta skapa en tolkning av världen som är ungefär likadan. De måste också huvudsakligen dela samma kulturella

kodsystem. Här menar också Stuart Hall att för att överföra dessa likheter och betydelser till andra människor måste deltagarna för att kunna få ett meningsfullt utbyte dela samma språkliga koder – de måste helt enkelt kunna prata samma språk (Hall, S 2007, s. 4).

Diskursbegreppet tydliggörs också genom att i och med att det är något som beskrivs genom rådande och styrande betydelsemönster. Det blir en språklig ordning genom att de regler och praktiker som gör meningsfulla yttranden möjliga och man får betona maktaspekterna av de regler och konventioner som styr vad som kan sägas, hur och av vem (Lindgren, S 2005, s. 125).

Det gäller också att varje text blir begriplig för mottagaren och då kommer hans tidigare referensram som skapats av olika typer av media att tas fram för att skapa ett sammanhang för honom. Som Daniel Chandler i boken Populärkultur (Chandler, D 2005, s.124) tar fram att varje text är ett system av tecken som är organiserade i enlighet med koder och underkoder som återspeglar bestämda värderingar, attityder, övertygelser, antaganden och praktiker. Polisarbete styrs utifrån många regler och förordningar som många har tillkommit för att värna om att allt skall gå rätt och värna om begrepp som etik och moral under utförandet av arbetsuppgifterna. Ett område som uppmärksammas ofta och som förmedlas på olika sätt är etik både via medierna och inom polisen. Etiken kan uppfattas i viss mån som abstrakt då den har bärkraft genom varje individs föreställningsvärld. Jag citerar enligt följande (Granér, Knutsson 2000, s.18): ” Polisetiken utgår från det uppdrag polisen har fått av samhället. Den behandlar de värden polisen har till uppgift att skydda. Den polisiära etiken syftar till att medvetandegöra, och kritiskt analysera, de värderingar och normer som mer eller mindre medvetet styr polisiära åtgärder. Varje individ har en personlig moral som behöver medvetandegöras för att anpassas till den etik som följer av yrket. Häri ingår att fråga sig hur man bör handla när olika värden ställs mot varandra, t.ex. när egna behov riskerar att påverka yrkesutövningen”. I Polisförordningen finns också att läsa att varje individ har en personlig moral som behöver medvetandegöras för att anpassas till den etik som följer av yrket. I polisarbetet värnas om goda relationer människor emellan som till exempel – människovärde och människolivets okränkbarhet, rättvisa, sanning och opartiskhet, medmänsklighet och solidaritet, personlig integritet och självbestämmande och slutligen trygghet och omsorg (Granér, Knutsson 2000, s.18).

2.4 Organisation och samhälle

Det finns tecken på att polisens arbete utförs utifrån en viss inarbetad praktik präglad av erfarenheter i verkliga vardagen och här lutar jag mig åt följande rader från boken Sveriges Likas Lag att det bildades en stor gruppkänsla och sammanhållning mellan poliseleverna och att många kom från olika delar av landet. Det medförde att man hade bara varandra på fritiden och den sammanhållningen bildade grunden till den kåranda och sammanhållning som länge funnits inom polisen (Lundh, M 2006, s.22). Detta styrks även av följande uppfattning från boken Polispsykologi att vara polis innebär att man tillhör en gemenskap som går utöver att ha ett gemensamt yrke (Christianson, Granhag 2004, s. 48).

När R. Granér uttrycker sig i sin bok om patrullerande polisers yrkeskultur menar han att det finns referensram av en yrkesgemenskap enligt följande definition: ”En grupp människor som anser sig engagerade i samma slags arbete vars identitet kommer från arbetet, som delar med varandra en uppsättning värden, normer och perspektiv som överförs på men sträcker sig längre än till arbetsrelaterade frågor, och vars sociala förhållande smälter samman arbete och fritid” (Granér, R 2004, s. 28). Han noterar också att många anställda i polisyrket presenterar sig inte som att hon/han arbetar som polis utan är poliser. Här noteras också att man har den gemensamma identiteten genom att man har gemensamma värden, normer och perspektiv, som ges utifrån arbetsvillkoren men som också förstärks till en allmän och gemensam omvärldsuppfattning. Man finner här en yrkeskultur som har ett gemensamt sätt att uppfatta sig själva och världen runt om och arbetsuppgifterna. Genom att ha denna självbild utvecklas ett vedertaget sätt att lösa sina uppgifter och skapa samma normer för vad som är rätt eller fel (Granér, R 2004, s. 29).

I Daniel Brodén's bok får också insyn i vad som framställs i denna tid vara ett havererat välfärdsbygge med politisk alienation och social upplösning.(Brodén, D 2008, s. 229). Sådana band gör det också tydligare för mottagaren att se det som naturligt att överföra till verkligheten eftersom som Harley tidigare uttryckt sig att tv/film inte representerar det tydliga och faktiska samhället utan mer troligt reflekterar samhället i symboler av våra strukturer av värderingar och relationer som ligger under ytan.

Zygmunt Bauman har skrivit om en speciell oro i det senmoderna samhället – en flytande rädsla – den där vaga men ihållande känslan av att något fruktansvärt måste hända. Genom Becks chockupplevelser inför ohyggliga brott som går utanför hans privata

föreställningsvärld, svartmålas Sverige som ett risksamhälle där hot ständigt lurar bakom det normala. Våldsbrott och övergrepp görs ständigt närvarande i vanliga hem och offentliga miljöer, och de kommer från såväl kända som okända människor” (Brodén, D 2008, s. 214).

2:5 Rörliga bilder

En åsikt som speglas i boken Reading Television är som Harley tidigt tog fram att han menade att innebörden i en tv/film fiktion synliggör människors motiv och statussymboler. Man visualiserar, klargör och konstaterar deras inbördes relationer och personifierar de sociala konflikter som finns mellan exempelvis dominerande och underordnade grupperingar, mellan ordning och anarki samt till sist också mellan ung generation och äldre generation. Det är aldrig av ren tillfällighet eller en ren slump en imitation av verkligt uppförande. (Fiske, Harley 1987, s. 34). En vidare mening som också kan appliceras är att som Harley vidare uttrycker sig: ”att tv/filmvärlden är helt klart olik vår egen sociala värld men ändå så relaterad till den på något sätt. Vi kanske kan ändå klarlägga denna släktskap och närhet genom att säga att tv/film inte representerar det tydliga och faktiska samhället utan mer troligt reflekterar samhället i symboler av våra strukturer av värderingar och relationer som ligger under ytan”. (Fiske, Harley 1987, s. 24). John Fiske noterar vidare att när det gäller rörliga bilder och utsändande av tillbehör som visar makt och styrka genom både utseende och färgval. Likaså den dominans som vi uppfattar när någon rör sig som en militär eller överhöghet

2.6 Rollfunktioner

I boken som handlar om kommunikation mellan människor studeras betydelsen av roller och rollfunktioner. En roll definieras vanligtvis som summan av de förväntningar som riktas mot en person i en viss social position. Författarna menar att det ofta är en fråga om generaliseringar men att dessa kan utvecklas till självuppfyllande profetior. (Nilsson, Waldemarson 1994, s.147). Det är en fråga om olika typer av processer som gör att roller och mönster bildas och utvecklas och kanske på kan tolkas så att de stadfästes som ”så är det”.

För att förändra rollmönster måste förväntningarna innan rollerna förändras enligt Nilsson och Waldemarson (1994 s. 147) enligt följande modell:

osäkerhet \Rightarrow förväntningar \Rightarrow roll \Rightarrow rollmönster

I dessa rollfunktioner finns många olika delar som är betydelsefulla enligt författarna. De viktigaste enligt dessa är uppgiftsfunktioner, samspelsfunktioner och egofunktioner (Nilsson, Waldemarson 1994, s. 147).

Detta kan man se i följande forskning om hur poliser betraktar en överträdelse vare sig det gäller lagbrott eller handlingar som strider mot vedertagna normer och värderingar. Dessa kan bland annat diskuteras utifrån de behandlade etiska modellerna i termer av avsikter, konsekvenser och plikter (Granér, Knutsson 2000, s. 40). Granér menar att enligt hans erfarenheter tog man sig friheter genom att bland annat försöka undvika onödigt skrivarbete genom att inte dokumentera sådant man ansåg inte skulle komma att leda vidare. Och för varje arbetspass skulle poliser till detta utifrån ett antal fasta kategorier i en så kallad verksamhetskodning redogöra för vad man gjort under ett arbetspass. I dessa kodningar var det ibland svårighet att finna rätt kategori för en uppgift och i kombination med bristande motivation gjorde detta att denna rapportering genomfördes så summariskt att de kommit att gå under beteckningen "ljugarlistor".

Just grupptillhörighet är kopplat till självaktning på ett sådant sätt att vår sociala identitet påverkas positivt av att vi tillhör en gynnad grupp. Det ligger alltså i jagets intresse att uppfatta den egna gruppen som olik och mer fördelaktig än andra grupper eftersom detta ger en positiv social identitet (Hinton, P 2003, s. 111).

2.7 Sociohistorisk koppling

Forskaren Simon Lindgren förklarar att begreppet redan formas genom att när man ser en film så kommer man nästan omedelbart att göra reflektioner omkring hur man bland annat använder metaforer och konstruktioner av kön. I filmernas språk hoppas jag kunna finna en mängd metaforer som just har en djupare innebörd i ett ord än vad man normalt menar att ett ord säger. Han menar vidare att det är svårt att undvika att redan vid den första kontakten med en text göra någon form av sociohistoriska kopplingar där vi kanske inte kallar det så men att den här typen av reflexmässiga "analyser" är en följd av den kulturella kompetens som finns hos varje individ (Lindgren, S 2005, s.156).

2.8 Myter

Det känns nödvändigt att ta fram den tes som levt kvar sedan mitten av 1950-talet om myter, och som R Barthes då presenterade. Hans ord om att man måste erinra sig om att det mytiska

yttrandets material – språket, fotografi, måleri, affisch, föremål med flera – om hur olika de än förefaller vara från början och från den stund de grips av myten då reduceras till en rent betecknande funktion (Barthes, R 1970, s. 211). Med andra ord form – begrepp – betydelse i underliggande regelverk måste förstås för att kunna förstå den mening och sammanhang som egentligen visas. Myter som man finner i en medietext visar den sociala ideologin för som Simon Lindgren menar så är texterna både skapare av och skapas av begrepp och föreställningar (Lindgren, S 2004, s. 58). Det finns många olika tolkningar för olika mytbegrepp inom polisen. Det går att läsa i boken Sveriges Likas Lag att man hade förebilder inom verksamheten i de stora, starka poliserna som arbetade på Norrmalmspiketen och när författaren arbetade där så skulle man ”stuka” till sin uniformsskärmmössa så att de liknade tyskarnas under andra världskriget. Man skulle exempelvis också patrullera med händerna på ryggen och gå i takt (Lundh, M 2006, s. 27).

3 METOD

Jag väljer att studera hur poliskaraktärerna beskrivs i filmerna och ser hur de presenteras.. I filmen ser jag hur karaktärerna bygger upp en bild av polisyrket och ger en uppfattning som etablerar sig hos mottagaren. Jag ser om jag finner stöd för denna uppfattning bland de olika teorier och forskning som jag tagit del av. Jag har noterat språk, stämningar, kroppsspråk och försökt att i egenskap av mottagare bedöma hur filmernas bilder av polisarbetets tolkning påverkar min bild. Båda filmerna är inspelade i en samhällstid som vi fortfarande kan känna igen oss i och det är också meningen att vi skall ha anknytning till filmernas världsbild. Jag uppfattar också att filmen visar polisyrket i klara och tydliga roller och karaktärer. Jag kommer intresserat att studera personernas språkbruk, gester och klädsel och se om jag finner belägg för min teori om att den bild mottagaren får vid att se bilden påverkar hans uppfattning om verkligt polisarbete.

3.1 Förförståelse

Det finns i dagens filmutbud en mängd olika typer av filmer där poliser spelar huvudrollerna. Många gånger har jag fascinerats av hur lätt jag påverkas av den presentation som görs av denna yrkesgrupp. Min förförståelse baserar sig på vad jag fått mig till del genom olika typer av nyhetsförmedling. Jag känner att många gånger att det spontant sägs att det tar sådan tid innan polisen är på plats, det dröjer innan man vet vem man skall misstänka och det dröjer med gripanden.

3.2 Urval

Just nu verkar floran av filmer och serier med inslag av polisarbete vara den mest populära genren. Jag har koncentrerat mig på svensk film och då tittat på några av de mest populära.

Urvalet föll på den delvis fristående filmen Beck – I Guds Namn. Filmen är en i en större filmserie om poliskommissarie Beck och är en svensk film. Filmen är inspelad år 2007 av filmbolaget Nordisk Film. Filmen utspelar sig i Stockholm med omgivningar. Filmmanus baserar sig på Maj Sjöwalls och Per Wahlöös poliskaraktärer Beck och Gunvald Larsson. Filmen utspelar sig då i storstadsmiljö och porträtterar olika typer av karaktärer som finns inom polisens värld ifråga om befattningar och kön. Denna film belyser ämnen som religion, kriminella organisationer, gränsöverträdelser och människors utsatthet

Den andra filmen är också ifrån en filmserie som bygger på historier av författaren Henning Mankell. Filmen är inspelad år 2006 och är en samproduktion av Yellow Bird Filmproduktion, SF Film, TV 4 Film i Skåne och ARD/DEGETE Film. Filmen är baserad på en historia som utformats av Henning Mankell. Henning Mankell har skrivit böcker om kommissarie Kurt Wallander och denna film utspelar sig i Ystad – en mindre stad i Skåne. Den film jag valt ut är ”Hemligheten”. Denna film visar fram pedofili och barns utsatthet i samhället och utbredning av internetgrupper med avvikande intressesfärer som ej accepteras av samhället. Den visar också på medmänniskans oförmåga till handling.

3.3 Tillvägagångssätt

Jag ser den utvalda filmerna och väljer ut några scener som spontant gjort störst intryck på mig ur respektive film. I mitt urval studerar jag sedan med hjälp av tidigare studerade teorier och metoder. Jag frågar mig hur rollkaraktärernas presentation kan tolkas. Utifrån dessa scener gör jag iakttagelser om poliskaraktärernas presentation. Jag koncentrerar mig i huvudsak på klädsel, språk och kroppsspråk. Det är också viktigt att notera hur saker och ting sägs och i vilka miljöer och under vilken påverkan. Jag ser också om det kan finnas något motsatsförhållande i filmen som förstärker beteenden eller visar annan påverkan. Jag noterar om jag kan finna belägg för hur rollkaraktärernas tolkningar stämmer med läst litteratur kring polisforskning. Slutligen ser jag om det finns belägg för min teori om att mottagaren tar intryck av vad som visas och om detta kan påverka hans/hennes uppfattning om hur polisarbete utförs i vårt verkliga samhälle. Min begränsning är att jag i detta arbete använder

mig av endast två filmer men trots detta tror jag mig kunna skönja tendenser i dessa som kan ge svar till mina frågor.

4 ANALYS

I denna del kommer en jämförelse med vissa av filmkaraktärernas tolkningar ske med de teorier och forskningsrapporter jag tagit del av. Efter att ha sett de två filmerna tre gånger vardera har ett urval av karaktärerna tolkning och arbetssätt setts som mera angelägna att tolka och det är detta resultat som visas nedan.

4.1 Polisstil och samhälle

Filmerna presenterar olika uppfattningar om polisyrket genom skådespelarnas tolkningar av sina rollkaraktärer. Här finns i båda filmerna en viss hierarkisk ordning i rollspelet även om det stundtals inte skymtar fram på tydliga sätt. Det finns även den orädda, den utmanande, den tuffe, den likgiltige och den omhändertagande för att nämna några karaktärer. I filmen Beck är det till exempel Gunvald som är den orädda och tuffe. Martin själv står för den utmanande och Margareta har både en tuff och omhändertagande attityd. Lena och Bodil står för omhändertagandena. I Wallanderfilmerna är det Kurt som är både den tuffe och orolige, Linda den orädda och omhändertagande och Stefan som den ibland orädda och ibland likgiltige. Granér nämner också i sin forskning att dessa polisstilar skymtar fram i viss blandning (Granér, R 2004, s. 260). Dessa presentationer ger en bild utåt för mottagaren att det är lätt att göra tolkningen att verkliga poliser styrs av dessa karaktärsdrag. Speciellt blir detta synligt genom att handlingarna utspelar sig i en verklig samtid och ett samhälle som är lätt att känna igen ifrån var och ens egen vardag.

Mediebilden – som i denna uppsats är aktuella filmer – ger mottagaren en del av en sann bild men med skeenden i snabba tempon och handlingar. Dessa tar inte hänsyn till många bakomliggande faktorer som att ta fram vilket lagbrott man kan stödja sig på för ingripanden eller husrannsakingar, åklagarbeslut och den tid det tar för att anskaffa dessa samt tidsåtgång för analyser av tekniskt material. Kommunikationsperspektivet sker i filmerna snabbt och steget är inte långt från tanke till handling. Här framkommer inte de åtaganden som måste ske i en sådan uppbyggnad som polisens organisation har. Just Hinton tar upp detta med vad som

utgör den sociala verkligheten där vi i de här fallen genom den objektifiering som konkretiseras där det abstrakta att allt sker så snabbt blir i filmen naturligt (Fiske, J 2001, s. 61). Vi ser det vidare i uttryck ifrån Boken Folkhemmets Skuggbilder i vad man där menar att vi ges insyn i ett havererat välfärdsbygge med politisk alienation och social uppläsning (Brodén, D 2008, s. 229).

I litteraturen fångar jag upp sammanhanget mellan kvällstidningarnas braskande och hänsynslösa rubriker som ”Man skulle kunna säga att intrigerna mindre än att belysa specifika samhällsproblem, hämtade schabloner från den massmediala ”rundgången” om kriminella hotbilder. De livsfarliga brottslingarna får personifiera upplevelsen av ett välmående Sverige, som samtidigt blivit alltmer hemskt och skoningslöst oberäkneligt. Just Zygmunt Bauman nämnde i sin forskning att det finns en speciell oro i det senmoderna samhället – en flytande rädsla – den där vaga men ihållande känslan av att något fruktansvärt måste hända. ”Genom Becks chockupplevelser inför ohyggliga brott som går utanför hans privata föreställningsvärld, svartmålas Sverige som ett risksamhälle där hot ständigt lurar bakom det normala. Våldsbrott och övergrepp görs ständigt närvarande i vanliga hem och offentliga miljöer, och de kommer från såväl kända som okända människor” (Brodén, D 2008, s.214).

I forskningen om kommissarie Wallander tar Brodén fram just perspektivet om hur man skall handla rätt när man varken förstår Sverige eller sig själv och det är en central fråga för kommissarien. Han får också brottas med sina fördomar som också visas just i denna film Hemligheten. I filmen visas upp – enligt Brodén i sin bok Folkhemmets skuggbilder – ett välfärdssamhälle i upplösning och allt är inramat av tomhetsupplevelser och fragmentarisering. Men trots allt menar Brodén i sin bok att perspektivet är kluvet och det finns hopp. Vi ser det tydligt i Wallanderscenerna med Stefans uppgivenhet om rättvisan vinner och även i Beckfilmen där Gunvald ser sig tvungen att gå sin egen väg i kampen mot det onda. I teoridelen visar just Brodén i sin bok den insyn Wallanderfilmen och också Beckfilmen benämner det havererade välfärdsbygget med politisk alienation och social uppläsning (Brodén, D 2008, s. 229). Sådana band gör det också tydligare för mottagaren att se det som naturligt att överföra till verkligheten eftersom som även Hintons menar vilket jag tagit fram i teoridelen att genom objektifiering konkretiseras abstrakta idéer för att sedan bli betraktade som en objektiv verklighet och genom förankringen klassificeras och namnges det obekanta i termer av det som redan är känt.

4.2 Reflektioner kring filmernas färgskala och musik

Allmänt kan nämnas att Beckfilmen i sin helhet mestadels är inspelad i dunkelt ljus. Det finns vid flertal tillfällen mycket mörka scener med en blå nyans. Ljusen i scenerna är sparsam punktbelysning och vi får ofta se aktörerna med hjälp av dessa ljuspunkter. Filmen spelas in i skiftningar mellan ljus och mörker och den blåfärgade ton som är genomgående skapar ett kallt och kallt intryck.

När det gäller Wallanderfilmen så har denna en genomgående gul lyster och det är snabba scenbyten och växlingar som för filmen framåt. Färgskalorna tenderar att skifta mellan den gula lyster mot i vissa scener en mer brungul lyster.

Dock finns vid vissa tillfällen betydligt ljusare scener och exempelvis vid Margaretas begravning är scenerna däremot i varma färger och ansiktsuttrycken visas rent tekniskt väldigt nära och naket.

Här finner jag belägg för Stuart Halls granskning representationer genom att de betecknar något genom att inte ha någon tydlig innebörd i sig själva utan istället framstår som redskap och därigenom förstärker en tolkning. Stuart Hall (Lindgren, S 2005, s.30) lyfter tanken vidare genom att mena att de medel som används i tal, musik, kroppsspråk, kläder med flera verktyg konstruerar mening och överför den. De betecknar genom att de inte har någon tydlig innebörd i sig själva utan att de är redskap som bär mening och fungerar som symboler. Då ges analysen av denna kulturyttring inte i första hand om vad den betyder utan hur den betyder.

Alla är berörda av sorgen. Denna bild visar det starka band som finns mellan poliserna och den sammanhållning och kamratskap som präglar deras kåranda som det i dagligt tal kallas. Detta styrks också av följande rader från boken Polispsykologi att vara polis innebär att man tillhör en gemenskap som går utöver att ha ett gemensamt yrke (Christianson, Granhag 2004, s. 48). Även Hinton tar fram att inom ett samhälle eller en kultur byggs en vardagskunskap upp och blir allmänt vedertagen. Den sprids och återges enligt principer för objekt och förankring. Helt enkelt är sociala representationer kulturens överenskommelse om vad som utgör den sociala verklighet som våra vardagskunskaper - eller till och med vårt ”sunda förnuft” beskriver (Hinton, P 2003, s.150).

Även musiken finns i Stuart Hall resonemang som ett medel och redskap som konstruerar sammanhang som tidigare nämnts. Dessa toner betecknar något genom att inte ha någon tydlig innebörd i sig själva utan istället framstår som redskap och därigenom förstärker en tolkning. Vi ser i filmernas musik att de tydligt speglar de olika händelseförloppen i filmernas scener. De bygger på och förstärker scenerna när det är allvarsamt och hotfullt. I vissa scener låter tonerna ödesdiga och någon gång vemodiga. Emellanåt används musikstyckena som eftertänksamma och rent av monotona vid vissa utredningsscener. I andra fall kan vi höra musiken som suggestiv för att förstärka och trappa upp skeendena i filmsekvenserna. Rent generellt önskar man en distans till de olika skeendena och då är tonerna ett viktigt verktyg.

Polisen representeras i Beckfilmen också av blåljus och ljudsiren vid olika typer av akuttryckningar i bil. Vi ser polisemblemet och polislegitimationen som tydliga tecken. Ofta porträtteras också skugglika grupper av polisuniformerade på väg – mot det okända. Deras stek kan vid ett av tillfällena liknas som marschtakt och i detta ligger tecken på makt och militäranknytning. Både vid en scen då Martin och Gunvald går i polishusets garage är detta påtagligt och likaså när sedan Gunvald strax därpå ensam tar strid – och till och med eldstrid – mot den kriminella gruppen. Då blir så småningom uttryckningsgruppens uniform visad. Här ser jag just många av de attribut som John Fiske noterar när det gäller rörliga bilder och utsändande av tillbehör som visar makt och styrka genom både utseende och färgval. Likaså den dominans som vi uppfattar när någon rör sig som en militär eller överhöghet.

4.3 Klädsel och poliskaraktär

Inne i polishusets korridorer framträder polisorganisationen annorlunda. Bortsett från några polisuniformerade så ser vi flertalet som passerar förbi i scenerna som relativt bekvämt kontorsklädda och ingen sticker ut med sin klädsel i former eller färger. Trots att det ibland ses som en hierarkisk oreda om vem som är var och ens chef så vet varje anställd innerst inne hur organisationen är uppbyggd. Man säger heller inte emot chefen men man kan tillåta sig att muttra ibland. Konversationen emellan kan ibland uppfattas som korsförhör som exempelvis vid ett av mötena med anledning av Margaretas död. Eftersom det tidigare framkommit att Margareta och Gunvald haft en ömsesidig respekt för varandra så blir mordet en typ av hedersjakt för Gunvald. Gunvald är den som går emot sina kollegor men ändå på något sätt är han en av dem – både när det gäller chefer och jämställd personal. Han är med i gruppen genom någon slags attityd mot honom att så här är han bara – det är Gunvald. Det kan sägas att Gunvalds rollspel är helt i linje med vad som Martin har i sina förväntningar och som

författarna Nilsson och Waldemarson antar det har blivit generaliseringar som har utvecklats till självuppfyllande profetior. Martin säger till men förväntar sig inte någon reaktion i linje med vad han säger trots att han är chef. Gunvalds drag är helt enkelt ett karaktärsdrag och Gunvald har den positionen i gruppen.

I Wallanderfilmen visas polisstationen som en plats där karaktärerna rör sig i lokalerna helt obehindrat och trots att hierarkin finns där så tydliggörs den endast vid några få tillfällen. Filmen är fylld av dramatiska scener kontra svag och känslig polistolkning av karaktärerna gentemot kall och okänslig. Vi ser i scenerna mellan Linda och Stefan ibland mycket känslolösa diskussioner. Kanske går det väl personligt till men det beror nog på att de tidigare haft en känslomässig relation. Vi ser också det i scenerna mellan Linda och hennes pappa och dessutom poliskommissarie Kurt Wallander och mellan poliskommissarien och Stefan. Enligt Brodén har Wallander svårt att orientera sig med sina stelbenta värderingar och då försöker Linda skippa rättvisa med en annan medvetenhet om tidens känslomässiga grumligheter och hon inser snabbt att Stefans agerande beror på det trauma han upplevt av sexuellt övergrepp när han var liten. Man har med andra ord olika sanningar i filmen över händelser i en tid där det inte finns enkla svar (Brodén, D 2008, s. 229).

Huvudpersonernas klädsel är inte uppseendeväckande. Linda har dock en lite bohemisk klädstil som kanske skall förstärka hennes identitet som omsorgstagande gentemot de svaga och att även hon går sin egen väg genom att bland annat inte göra som hennes chef säger. Stefan Lindmans identitet präglas mer av slarvighet framför allt i utseendet.

I de teorier jag läst fäster jag ovanstående iakttagelser vid Rolf Granér när han uttrycker sig i sin bok om patrullerande polisens yrkeskultur menar han att det finns referensram av en yrkesgemenskap enligt följande definition: ”En grupp människor som anser sig engagerade i samma slags arbete vars identitet kommer från arbetet, som delar med varandra en uppsättning värden, normer och perspektiv som överförs på men sträcker sig längre än till arbetsrelaterade frågor, och vars sociala förhållande smälter samman arbete och fritid” (Granér, R 2004, s. 28). Han noterar också att många anställda i polisyrket presenterar sig inte som att hon/han arbetar som polis utan är poliser. Här noteras också att man har den gemensamma identiteten genom att man har gemensamma värden, normer och perspektiv, som ges utifrån arbetsvillkoren men som också förstärks till en allmän och gemensam omvärldsuppfattning. Man finner här en yrkeskultur som har ett gemensamt sätt att uppfatta sig själva och världen runt om och arbetsuppgifterna. Genom att ha denna självbild utvecklas

ett vedertaget sätt att lösa sina uppgifter och skapa samma normer för vad som är rätt eller fel (Granér, R 2004, s. 29). Därför är det en acceptans för att Gunvald i Beckfilmen att han är som han är och går sina egna vägar. Han rusar iväg utan att ha fått order om att göra så i efterföljandet av de kriminella i Lots Brödraskap. Likaså i Wallanderfilmen ges både Stefan och Linda stor frihet i sitt utövande av polisyrket. Stefan som är avstängd men ändå informerad av Linda.

4.4 Övriga representationer

Wallanderfilmen är fylld av dramatiska scener kontra svaga och känslig polis mot okänslig polis. Enligt Brodén har Wallander fått svårt att orientera sig med sina daterade värderingar och häri försöker Linda skipa rättvisa med en annan medvetenhet om tidens känslomässiga grumligheter och hon inser snabbt att Stefans agerande beror på det trauma han upplevt av sexuellt övergrepp när han var liten. I sitt uppförande är han präglad av detta trauma och det påverkar både hans tuffa och desperata handlanden och attityder. Ibland är han nästan en översittatyp i kontakten med sina kollegor. Man har med andra ord olika sanningar i en tid där det inte finns enkla svar. Här får vi också insyn i ett havererat välfärdsbygge med politisk alienation och social upplösning (Brodén D 2008 s. 229). Sådana band gör det också tydligare för mottagaren att se det som naturligt att överföra till verkligheten eftersom som Harley tidigare uttryckt sig att tv/film inte representerar det tydliga och faktiska samhället utan mer troligt reflekterar samhället i symboler av våra strukturer av värderingar och relationer som ligger under ytan.

Vidare i Beckfilmen besöker Martin, Lena och Oskar en expert på nationell samordning som bland annat är expert på högerextremistiska organisationer. Här får de förklaring till korset som används av Lots Brödraskap – en vad det visar sig kriminell organisation. Och då erbjuds de alla ett glas whisky. Martin tackar ja medan de andra två avstår. Detta innebär att han dricker under sin arbetstid och detta strider mot den etik och det regelverk som gäller. Här är det fråga om etik och den kan uppfattas i viss mån som abstrakt då den har bärkraft genom varje individs föreställningsvärld. Jag citerar enligt följande: ” Polisetiken utgår från det uppdrag polisen har fått av samhället. Den behandlar de värden polisen har till uppgift att skydda. Den polisiära etiken syftar till att medvetandegöra, och kritiskt analysera, de värderingar och normer som er eller mindre medvetet styr polisiära åtgärder. Varje individ har en personlig moral som behöver medvetandegöras för att anpassas till den etik som följer av

yrket. Häri ingår att fråga sig hur man bör handla när olika värden ställs mot varandra, t.ex när egna behov riskerar att påverka yrkesutövningen” (Granér, Knutsson 2000, s.18).

Jag väljer även en av de första scenerna i filmen där kommissarie Martin Beck ringer hem till inspektör Gunvald Larsson och undrar var han är. Han har ett förargat tonfall i rösten. Gunvald svarar att han är hemma och får frågan varför det. Han svarar med uppgiven stämma att han är sjuk och kan Martin komma dit. Detta gör att Martin väldigt förvånat konstaterar att han skall komma hem till Gunvald samtidigt som han i telefonen blir stressad för att han har fått ett mord på halsen och det hörs i hans röst och detta får Gunvald att svara halvt likgiltigt att han kan komma när han kan. Snabbt förflyttar sig Martin till mordplatsen där han vid förfrågan av var Gunvald är och svarar med en konstpaus att Gunvald är sjuk. Samtidigt går hans frågor vidare till polismännen och teknikerna runt omkring med ett mera saktligt tonfall. Den unge polismannen Oskar rapporterar om vad man vet om mordet och blir nästan bryskt avbruten av Martin som nästan inte hör på vad Oskar säger utan snabbt avlägsnar sig därifrån.

I och med att hans chef – Margareta Oberg - dör ser Gunvald sig tvungen att arbeta i mördarjakten. I den scen det blir klart för Martin visar Gunvald tydligt att han går sin egen väg i spaningarna och använder sig av sina egna medel för att nå resultat. Han går fram som en ångvält och skyr inga medel för att nå resultat i jakten på mördaren. Här gör sig Gunvald helt klart sig skyldig till överträdelser och protester förs fram från hans chef om på vilket sätt Gunvald arbetar men trots detta finns en viss acceptans för hans agerande i filmen. Martin talar med trött röst till Gunvald men samtidigt har Martin en kroppshållning som om han talar för döva öron. I följande teori kan man dock finna stöd för hans roll. Man kan urskilja flera mer eller mindre genomtänkta bakomliggande kriterier för hur man betraktar en överträdelse vare sig det gäller lagbrott eller handlingar som strider mot vedertagna normer och värderingar. Dessa kan bland annat diskuteras utifrån de behandlade etiska modellerna i termer av avsikter, konsekvenser och plikter (Granér, Knutsson 2000, s. 40). Granér menar att enligt hans erfarenheter tog man sig friheter genom att bland annat försöka undvika onödigt skrivarbete genom att inte dokumentera sådant man ansåg inte skulle komma tt leda vidare. Och för varje arbetspass skulle poliser till detta utifrån ett antal fasta kategorier i en så kallad verksamhetskodning redogöra för vad man gjort under ett arbetspass. I dessa kodningar var det ibland svårighet att finna rätt kategori för en uppgift och i kombination med bristande motivation gjorde detta att denna rapportering genomfördes så summariskt att de kommit att gå under beteckningen ”ljugarlistor”.

Trots forskningen ovan så tenderar också följande teori vara sann att i dessa scener finner jag samma uttryck som Rolf Granér noterat att man har den gemensamma identiteten genom att man har gemensamma värden, normer och perspektiv som förstärker arbetet till en gemensam omvärldsuppfattning och yrkeskulturen har ett gemensamt sätt att uppfatta sig själva och arbetsuppgifterna. Samtidigt kan man i dessa scener och följande lära av Hinton att det är just grupptillhörigheten som är kopplad till självaktning på ett sådant sätt att vår sociala identitet påverkas positivt av att vi tillhör en gynnad grupp. Det ligger i jagets intresse att uppfatta den egna gruppen som olik och mer fördelaktig än andra grupper eftersom detta ger en positiv social identitet (Hinton, P 2003, s. 111).

Gunvald är den som sticker ut och går emot de andra men ändå på något sätt är han en av dem. Han är med i gruppen genom någon slags attityd mot honom att så här är han bara. Det är en del av hans identitet. Kanske det kan tolkas som en viss avundsjuka från övriga medarbetare att han vågar gå egna vägar och till och med vara förebild för nye polisen Oskar som hela tiden ironiseras och blir cyniskt behandlad av Gunvald. Här har vi ett prov på hur en yrkeskår utvecklas och vilka gemensamma normer utarbetas kring vad som är acceptabelt och vad som är otillåtet. Här har man konstruerat en typ av ”bad boy” inom polisyrket men ändå är han accepterad av några och detta fenomen går tillbaka till just var och ens egen referensram.

Här knyts följande teorier kring rollfunktioner in. En roll definieras vanligtvis som summan av de förväntningar som riktas mot en person i en viss position.. Författarna Nilsson och Waldemarson menar att det dock är generaliseringar men dessa kan utvecklas till självuppfyllande profetior som det utvecklats för Gunvald i Beckfilmen. Vidare menar författarna att det är fråga om olika typer av processer som gör att roller och mönster bildas och utvecklas och kanske på något sätt kan tolkas så att de stadfästes som ”så är det”. Här ser vi också att detta rollmönster passar in på Stefan i Wallanderfilmen där omgivningen lite uppdraget låter han fortsätta.

4.5 Användning av myter

I Beckfilmen talar man om mord och brott på ett relativt sakligt sätt men när det drabbar det egna ledet genom mordet på polisintendenten Margareta blir språket mera känslösamt. Då går det inte att bortse från känslor och sammanhållning människorna emellan. Det märks i sättet

att tala och när man ser Margaretas tjänsterum efter mordet. Filmen låter förstå att man kan inte betrakta det med samma objektivitet och saklighet som man tidigare gjort om andra mord. Det är här fråga om den kultur som koderna och tecknen arbetar i och vid en sådan omvälvande händelse som mordet på Margareta är så skapar det en ny värld att tolka och förstå. Simon Lindgren menar att den visar den sociala ideologin där språket både är skapare och skapas av föreställningar. Överlag är när mordet på Margareta inträffar rollkaraktären Martin mycket onyanserad i sitt språkbruk och pendlar mycket mellan olika typer av humor. I slutscenen i Beckfilmen ber Martins granne om att han skall ta hem några flyttlådor från snuten. Att använda begreppet snuten ger en nedvärderande betydelse. Även här verkar det som Barthes ord om det mytiska yttrandets material – i det här fallet ordvalet blir en betecknande funktion. Kanske är det så att man vill föra fram ett nedvärderande av Martins poliskaraktär eller för alla poliskaraktärerna i filmen för det är hur man pratar om som blir det gällande och ligger kvar i minnet och ges en tolkning.

I Wallander-filmen talar man med varandra som om man är en stor familj och inte som om man är i en arbetsmiljö som fordrar vissa distans- och ansvarstaganden. Det är endast vid ett få tillfällen man säger sina titlar som visar på vilken nivå man arbetar. I boken Folkhemmets Skuggbilder framställs Wallander med sin melankoli och nostalgi som skapar en slags déjà – han vill hålla fast vid något som redan har gått förlorat i samhället. Han verkar inte riktigt förstå sin samtid och han blir lite av en passiv åskådare med begränsade möjligheter att påverka vad som sker. Vidare chockeras han av de svåra brott som händer och de är egentligen symptom på mera svårgripbara missförhållanden i samhället. Kurt Wallanders polisgestalt visar mycket av en personlig känslökris i en mörk samhällsbild. Enligt Brodén har Wallander svårt att orientera sig med sina stelbenta värderingar och då försöker Linda skipa rättvisa med en annan medvetenhet om tidens känslomässiga grumligheter och hon inser snabbt att Stefans agerande beror på det trauma han upplevt av sexuellt övergrepp när han var liten. Stefan är mycket aggressiv i sina frågor till den mördade Johannes vän och är väldigt arg i sitt uttryckssätt. Han fortsätter genom filmen att ha ett grovt språk med många svordomar. Man har med andra ord olika sanningar i filmen över händelser i en tid där det inte finns enkla svar (Brodén, D 2008, s. 229).

I Wallanderfilmen är vapnen mycket nära i hela filmen. Den unge pojken som visas i inledningen av filmen har tillgång till vapen och anas också ha varit utsatt för övergrepp.

Stefan tar fram sitt vapen vid flera tillfällen och till slut sticker han pipan i munnen och skjuter sig själv. Rolf har vapen och pekar mot Stefan. Linda har vapen framme. I Beckfilmen är det Gunvald som snabbt tar fram sitt vapen ett flertal tillfällen och även Lena har vapnet framme. Enligt Brodén avhandling kan detta bero på att i de berättelser böcker som ligger bakom manusen berättade författarna om ett utbrett samhällsvåld med brutala mord och grov yrkeskriminalitet i ett alltmer radikaliserat och politiskt klimat. I början av filmatiseringarna av deras böcker var också gestaltningen av samhällsproblemen utifrån det försvinnande folkhemmet som Sverige tidigare sade sig leva i. Brodén fortsätter med att nämna att denna tidigare samhällskritik har förändrats över tid och idag speglar filmerna om Beck en förskjutning från sociala perspektiv mot mera personliga perspektiv och själva spänningsupplevelsen värdesätts starkare idag.

5 SLUTDISKUSSION

Polisfilm är en samhällsskildrande genre och kikar man på engelskans uttryck – public eye – så betonar det att poliser synar det allmänna. Enligt Brodén kan det sammanfattas genom att ta fram polisens befogenheter att lyfta fram det privata till offentligt beskådande och polisutredningar kan också tolkas som sociala tvärsnitt av en samhällskropp med olika skiktningar. Samtidigt fortsätter han med att tala om att det blir också en konflikt mellan polishjältarnas formella yrkesroll och deras privata grubblerier över vad kriminalfallen säger om samhället. Detta tar mottagaren till sig i olika grad beroende på vem han eller hon är, ålder, utbildning, tidigare erfarenheter och kontakter med verklighetens polis.

Frågan är vad mottagaren tänker efter att sett någon av filmerna? Ses filmens polis som omsorgstagande, artig och känslig och följer lagar och förordningar. Är organisationen jämställd, gammalmodig eller hierarkisk? Har vi en svensk filmpolis som uppfattas som tuff, nytänkande eller rå? Frågorna är många och hur kommer filmens polis in i mottagarens upplevelse om verklighetens polis? Om jag funderar så att jag ser ett brott utföras och ringer polisen. Det tar tid innan de kommer och väntan är som timmar. Under den här tiden erinrar jag mig filmerna och känner att så gick det inte till. De var snabbt på plats och sedan sker allt i en rasande fart. Inte behövdes tid för åklagarbeslut eller bevis skickas till Statens Kriminaltekniska Laboratorium! Jag tror nämligen att det fortfarande finns en tendens att sätta samman bilden av filmernas polisverksamhet med verklighetens. Mycket beror på att vi har

inte insyn i polisens verksamhet och då får filmernas verksamhetsbild av polisen ta över. Kanske därför hörs många gånger ord som att polisen kommer inte och polisen gör ingenting. Det är så att om vi inte har några bilder om en verksamhet så hjälper den fiktiva men ändå troliga bilden oss över tröskeln. Som framgår av olika teorier som tidigare nämnts konstruerar mottagaren själv det som fattas i en händelse. Möter mottagaren då en polis kan han redan ha en förförståelse över vad han/hon förväntar sig.

Polisens arbete är svårt att greppa eftersom vad jag tagit fram i uppsatsen mycket beror på hur människan i polisarbetet fungerar. Det är en organisation som vid förstatligandet i mitten av 1960-talet byggdes upp med militära påverkan. De normer, värderingar och anlag som finns hos vederbörande skapar tillsammans med utbildningen en polis. Kanske det rent av är så att grunden innan någon utbildar sig till polis ligger just i det som uppfattats av speciellt medievärlden och då synnerligen serier och film. Filmerna jag studerat har väl utstuderade karaktärer och tolkningar där så många egenskaper som förstärker ett visst beteende – tufft, grymt, snällt, förstående eller brutalt – sammanfattat i en karaktär. Man är antingen god eller ond! De känns levande och äkta även om några av rollkaraktärerna har pålagts sätt att vara vad som i verkligheten representeras av flera individer. När jag jämför mina frågeställningar med filmkaraktärernas uppbyggnad ser jag dem presenteras som stereotyper med anledning av tolkningarna där vissa attribut visas starkt genom sätt att tala, klä sig och självsvåldigt handlande. Filmerna skildrar inte på ett sakligt och verkligt sätt hur en polis arbetar.

Totalt sett känns vissa av karaktärerna inte äkta men samtidigt framgår det att mottagaren kan få en trovärdighet i filmen utifrån vad både studielitteraturen och forskningen kring polisycket visat. Detta beror på att de samhällsproblem som visas och det samhälle som porträtteras är det vi lever i. De informationsflöden som ges i filmerna och som delvis bekräftas i övriga media som TV, radio och tidskrifter gör att vår bild av polisen är mycket medialt påverkad. Tyvärr gör inte den svenska polisen så mycket för att få en mera nyanserad bild av hur vår svenska polis arbetar. Kanske utifrån lagstiftning eller säkerhetstänkande är det så? Jag tror dock att en större insyn och information istället skapat förståelse och större förtroende för den kår som skall värna om ordning i lugnt samhälle.

Det är även intressant med genusperspektivet som visas, där man kanske i filmerna skulle ha visat en annan verklighet för att kunna i viss mån förändra bilden av manligt och kvinnligt. Här kan man fråga sig om varför verkligheten skildras så realistiskt när det gäller genus men inte för övrigt. Tecken på detta är i Beckfilmen där det finns en scen där Bodil strävar efter att

få veta så mycket som möjligt och när hon en kväll ser Margareta prata i telefon dröjer hon sig kvar för att försöka få information. I filmen framstår hon som att hon vill veta allt och gör sig gärna intressant inför alla och gärna inför Martin som när hon ger honom besked i form av metaforer som exempelvis ”som en het smörsliv” när hon uttrycker sig om den döde fotografens ekonomi. Bodil ses också med manlig blick och får bära rollen som nyfiken och framfusig – typiska kvinnliga egenskaper som inte ses med välvilja genom den manliga blicken.

I en annan scen när Martin och hans kollega Lena kommer ut från rättsmedicinska så har Lena dels stått ett steg bakom Martin inne i rättsmedicinskas sal och när de kommer ut därifrån så frågar Lena väldigt oroligt och omtänksamt om Martin orkar med pressen imorgon och det säger Martin att han orkar. Här visar återigen de mjuka karaktärsdragen med omsorgstänkandet och feministiskt synsätt. Det framkommer också i Michael Lunds bok att andra värderingar finns för kvinnor i polisyrket. Detta kan ha att göra med att det från början har varit ett mansdominerat yrke med den förförståelse - eller snarare brist på den – som manliga utövare av polisyrket haft.

I Wallanderfilmen har vi en under lång tid ganska så osynlig kvinnlig chef över kommissarie Kurt Wallander som endast syns vid tillfällen då Kurt skall tillrättavisas och när det känns som om handlingen ligger över hans nivå och kapacitet. I filmen är endast Kurt Wallanders dotter Linda den kvinnliga polis som framträder i filmen. Hon är mycket personlig och omsorgstagande både mot polisen Stefan och sin far. Mot polisen Stefan har hon tidigare haft en relation och därför präglas inte deras förhållande av någon strikt hierarki – i princip säger de allt till varandra och med hårda tilltal. Gentemot sin far så är där heller inte något arbetsrelaterad konversation eller disciplin utan känsloutbrott och en mera personlig umgängeston gestaltar förhållandet. I grunden ligger dock relationen pappa-dotter som ger en förklaring till att språkbruket blir väldigt känsligt.

Vi ser med tydlighet i filmerna att när kvinnor och män arbetar tillsammans finns en viss mjukhet i arbetssättet. Enligt Granér märks tydligt att där män skulle vara beredda att ta till fysiska maktmedel blir ett arbetssätt tillsammans med kvinnor mer psykiska och fler försök att lösa situationer praktiskt via förhandling och övertalning och han menar att kvinnliga polisers mjukare förhållningssätt förändrat manliga polisära attityder så att när en manlig polis åker med en kvinnlig lägger även han sig på en mjukare nivå (Granér, R 2004, s.85).

6. KÄLLFÖRTECKNING

6.1 Tryckta källor

- Backman, Jarl (2009) *Rapporter och uppsatser* Studentlitteratur AB, Lund
- Barthes, Roland (1970) *Mytologier* Bohuslänningens AB Uddevalla
- Brodén, Daniel (2008) *Folkhemmets skuggbilder* Ekholm & Tegebjer Förlags AB
- Christianson, Sven Å & Granhag Pär Anders (2004) *Polispsykologi* Natur och Kultur Stockholm
- Fiske, John (2001) *Kommunikationsteorier – en introduktion* Wahlström & Widstrand
- Fiske, John & Hartley John 1987 *Reading Television* Methuen London and New York
- Granér, Rolf (2004) *Patrullerande polisens yrkeskultur* Socialhögskolan Lunds Universitet
- Granér, Rolf & Knutsson, Maria (2000) *Etik i polisarbete* Studentlitteratur Lund
- Gripsrud, Jostein (2002) *Mediekultur, mediasamhälle* Daidalos förlag Göteborg
- Hartley,
- Heide Mats, Johansson Catrin,
- Simonsson, Charlotte (2005) *Kommunikation & organisation* Liber Malmö
- Hall, Stuart (2007) *Cultural representations and signifying practices* Sage Publications.....
- Hinton, Perry R (2003) *Stereotyper, kognition och kultur* Studentlitteratur Lund
- Lindgren, Simon (2005) *Populärkultur – teorier, metoder och analyser* Liber Malmö
- Lundh, Michael (2006) *Sveriges Likas Lag* Kalla Kulor Förlag
- Nilsson, Björn & Waldemarson, Anna-Karin (1994) *Kommunikation mellan människor.* Studentlitteratur Lund

6.2 Elektroniska källor

Elektronisk 1: Polisen

<http://www.polisen.se/Om-polisen/Om-Polisen-i-Sverige/> 2009-05-10

Elektronisk 2. Polisen

<http://www.polisen.se/Om-polisen/Om-Polisen-i-Sverige/Polisens-uppdrag/Ny-vardegrund-utgar-fran-medarbetarna/> 2009-05-09

Elektronisk 3: Polisförordningen

<http://www.notisum.se/rnp/SLS/lag/19840730.htm> 2009-05-14

Polisen 090524

<http://www.polisen.se/Om-polisen/Om-Polisen-i-Sverige/>

<http://www.polisen.se/Om-polisen/Om-Polisen-i-Sverige/Polisens-uppdrag/Ny-vardegrund-utgar-fran-medarbetarna/> 090523

6.3 Film

Beck – I Guds Namn

Wallander - Hemligheten

7. BILAGA

BILAGA 7:1

BECK – I GUDS NAMN

Filmen börjar med ett snabbt svep över en rad olika händelser. Ett fragment från en typ av predikan över att homosexualitet ej kan accepteras bland människor. Detta fragment visas för polisintendent Margareta Oberg och andra i liknande samhällsställningar samlade i vad som verkar vara en konferens. Samtidigt plockar en filmfotograf samman sina ting, får ett telefonsamtal och skyndar iväg. Nästa scen visar fotografen på en avlägsen plats under en bro och troligtvis väntande på någon. Han blir överfallen och mördad. Följande händer initialt i och med att fotografen – som visar sig vara paparazzifotograf – mördats börjar den mer sammanhängande handlingen. I hans lägenhet har både dator och fotoutrustning stulits i samband med hans död. På polisen kommer fallet att hamna hos Beck och hans kollegor som försöker finna ett motiv till dådet och inbrottet. Man misstänker hämndmotiv. Det uppkommer en misstanke om att fotografen tagit foton på fel personer vid fel tillfälle. Så småningom finner man ledtrådar bland annat ett USB-minne med många kort. USB-minnet finner man i en av offrets pennor. När Becks chef – Margareta Oberg – går igenom det material de har ser hon överraskat på en bild som hon samtidigt tar ut och gömmer från materialet. Hon ångrar sig förmodligen senare då hon ringer till Beck hemifrån och ber honom komma. När han anländer är Margareta Oberg skjuten och död. Beck blir konfunderad över allt som händer och så småningom dyker den undangömda bilden bort när man kontrollerar antalet foton på USB-minnet. Kan hans chef inte ha insett vilka vida konsekvenser bilden gav?!

Becks käre och trogne medhjälpare Gunvald Larsson visar sig i filmen ha arbetat alltför mycket övertid och har ”gått in i väggen” och är sjukskriven. Hans chef – Margareta Oberg – har besökt honom innan hon mördas – och ber honom komma tillbaka och inte sluta som polis. Det är en önskan och fundering han framfört tidigare. I och med att hon mördas dras även Gunvald in i mördarjakten. Problemet är att han går sin egen väg i spaningarna. Gunvald nästlar sig in i de kriminellas gäng och allt fungerar till en början. Men en viss misstänksamhet råder ifrån ”de onda” och med hjälp av kidnappning av en ung flicka som är dotter till Gunvalds syster. Detta tvingar Gunvald till handling. Misstankarna koncentreras så småningom åt en sekt som kallar sig Lots Brödraskap som tros ligga bakom mord på homosexuella. Så småningom länkas misstankar till bevis och filmen når sitt topp när

Gunvald inte vill invänta den lagliga processen i skeendet utan rusar iväg . Detta sker dock med ett motsträvt godkännande från Martin genom att tvinga på Gunvald en skottsäker väst innan han ger sig iväg på jakten på det kriminella gänget. En skottduell utbryter och lyckligt nog får Gunvald uppbackning av andra poliskollegor för Martin har satt en radiosändare i skyddsvästen så de hade följt honom . Sedan fortsätter nedbrytning av sekten genom att poliser tillsammans med Lena rusar in med dragna vapen i den kyrkliknande lokal som Lots Brödraskap håller till i. Med andra ord ett gott resultat för polisen och katastrof för de kriminella. I slutscenen står Martin och pratat med sin granne som alltid vill avsluta deras dialog med en ”stänkare” och den här gången ställer han frågan om inte snuten kan ordna några flyttkartonger till honom!

HEMLIGHETEN

Inledningen visar en ung pojke som långsamt klär av sig inför en kavajklädd man med kamera, mannen syns endast till hälften och utan ansikte. Filmen fortsätter brutalt med att 11-åriga Johannes hittas död i en bergsskrev. Vid obduktionen av pojken visar det sig att han blivit våldtagen och sedan ihjälslagen. Kriminalinspektör Stefan Lindman är vän med pojkens pappa och lovar honom att göra allt för att gripa mördaren. Det kommer att visa sig att Stefan bär på en mörk hemlighet som påverkar hans agerande. Han är nämligen den pojken från det förflutna som återkommer i scener under filmen och till slut kan betraktaren förstå att det är Stefan. Han tar tjänstledigt på grund av en pågående internutredning som gäller hans handlande tidigare och fortsätter att på egen hand att söka efter mördaren.

I filmen händer många invecklade situationer och frågetecknen hopar sig och det är många människors handlingen som skall knytas ihop. Den pensionerade polismannen Kurt Strand uppträder som en välvillig uppgiftslämnare i början och har en skenbar vänlig attityd. Misstankarna riktas åt ett bestämt håll men innan polisen hinner fram mördas den misstänkte. Så småningom kopplas mordet på Johannes samman med ett mord som många år tidigare inträffade i Malmö med samma tillvägagångssätt. I det här fallet har en man dömts för dådet och det verkar som om han suttit oskyldigt dömd för mordet.

Den pensionerade polismannen har fortfarande en uppgift genom att arbeta som infiltratör i ett internationellt nätverk av pedofiler. Genom detta förklarar han sina beteenden men detta får inte Kurt Wallanders dotter att sluta misstänka honom för vad som hänt. Kurt Wallander fortsätter att nysta upp härvan. Stefan som utsatts för övergrepp men som förträngt detta blir medveten om att det är Kurt Strand som även varit hans våldförare. Detta uppenbarar sig när just denne Kurt kommer på besök till Stefan. Besöket slutar med att Stefan är så uppriven att han skjuter sig själv genom munnen och avlider. Kurt Wallander inser att han inte varit tillräckligt lyhörd för Stefans problem och får också anklagelser från sin dotter om bristande empati.

En sedan länge eftersökt skåpbil spåras och allt leder slutligen till den pensionerade polismannen Kurt Strand som hinner utföra fler mord och är i begrepp att kidnappa ytterligare

en liten pojke innan han dramatiskt grips av Wallanders dotter. Hon är så upprörd över allt som hänt att hon står i begrepp att skjuta Kurt Strand men kommissarie Wallander hinner precis fram för att avstyra ett sådant dramatiskt slut

7.3 BILAGA
POLISENS ORGANISATION

